# להבין ענין הברכות כי הנה אנשי כנה"ג תקנו...

"להבין ענייַן הברכות"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/8

1 **להבין ענין הברכות כי הנה אנשי כנה"ג** [כנסת הגדולה] **תקנו הברכות בזמן בית שני אבל בזמן בית ראשון לא היו מברכים.**

להבין את עניין הברכות: אנשי כנסת הגדולה תיקנו את הברכות בימי בית שני, ואילו בימי בית ראשון לא בירכו.

**והענין כי הנה כל ישראל מאמינים בני מאמינים כו' מה שנלאו חכמי הפילוסופים והמחקרים להבין בשכלם**

העניין הוא שכל ישראל הם "מאמינים בני מאמינים" וכו' — [מאמינים ב]מה שהפילוסופים והחוקרים התייגעו להבין בשכלם.

**כי האמונה היא למעלה מן ההשגה והשכל ואפי'** [ואפילו] **מההשגה שבשרש נפש האלקית שבישראל דמזליה חזי כו' שהרי לית מחשבה תפיסא ביה והוא רם ונשא למעלה ממזלייהו.**

כי האמונה היא למעלה מההשגה ומהשכל, ואפילו מההשגה שבשורש הנפש האלקית שבישראל, שעליו נאמר "מזליה חזי" [המזל, שורש הנשמה שלמעלה] וכו'; שהרי "לית מחשבה תפיסא ביה", והוא רם ונישא למעלה ממזלייהו.

2 **והנה בזמן בית ראשון היו נשמות ישראל במעלה העליונה והי'** [והיה] **אוא"ס** [אור אין סוף] **שורה ומתגלה בנפשם להיות אצלם גילוי אמונה זו כאילו רואה כו'.**

בימי בית ראשון היו נשמות ישראל במדרגה הגבוהה ביותר, ואור אין סוף שכן והתגלה בנשמותיהם, כך שאמונה זו היתה גלויה אצלם כאילו הם רואים, וכו'.

**אך בזמן בית שני לא היו הנשמות במעלה עליונה כ"כ** [כל כך] **תקנו אנשי כה"ג** [כהאי גוונא] **הברכות להמשיך גילוי אמונה זו להיות ברוך ונמשך הוי' אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה בגילוי למטה.**

אבל בימי בית שני, כשהנשמות לא היו במדרגה גבוהה כל כך, תיקנו אנשי כנסת הגדולה את הברכות כדי להמשיך את גילוי האמונה הזאת: שהוי', אור אין סוף ברוך הוא, יהיה "ברוך" ויימשך בגילוי למטה.

3 **וסדר השתלשלות המשכת הגילוי הוא מתחלה להיות הוי"ה אלקינו הוא גילוי אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה בנשמות ישראל להיות אלקינו ממש בבחי' ביטול לפי שהם מפנימיות העולמות.**

סדר ההמשכה של הגילוי בהשתלשלות הוא כך: תחילה "הוי' אלקינו" — גילוי אור אין סוף ברוך הוא בנשמות ישראל, כדי שיהיה "אלקינו" ממש, בבחינת ביטול, משום שהן מפנימיות העולמות.

**משא"כ המלאכים הם מחיצוניות העולמות שעליהם נאמר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ארבעה נהרות הם ארבע מחנות השכינה מחנה מיכאל כו'. וזש"א** רז"ל [וזהו שאמרו] [רבותינו זכרונם לברכה] (ברכות ד:) **מיכאל באחת.**

לא כך הוא אצל המלאכים, שמקורם בחיצוניות העולמות, ועליהם נאמר "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים" — ארבעה נהרות, שהם ארבעת מחנות השכינה: מחנה מיכאל וכו'. זהו שאמרו חז"ל (ברכות ד ע"ב): "מיכאל באחת".

**ולא אמרו איזה שיעור על נשמות ישראל לפי שענין טיסה שטסים את העולם לא שייך גבי נשמות כלל שהעולם ומלואו אינן תופסין מקום כלל נגדם.**

לא ציינו שיעור כלשהו לנשמות ישראל, משום שעניין הטיסה שבה חוצים את העולם אינו שייך לנשמות כלל, שכן העולם וכל מה שיש בו אינם תופסים מקום כלל ביחס אליהן.

**משא"כ לגבי המלאכים תופס העולם איזה מקום אלא שמיכאל די לו בטיסה אחת וגבריאל בשתים כו' ואליהו בארבע עם גופו שהיה תחלה גשמי ונהפך כו'.**

לעומת זאת, ביחס למלאכים העולם תופס מקום מסוים; אלא שמיכאל זקוק לטיסה אחת בלבד, גבריאל לשתיים וכו', ואליהו לארבע — עם גופו, שהיה בתחילה גשמי ונהפך וכו'.

**ואח"כ מלך העולם שעל העולם הוא גילוי מלכותו ית' בלבד שאין מלך בלא עם כו'.**

ואחר כך "מלך העולם" — זהו גילוי מלכותו יתברך ביחס לעולם בלבד, שהרי "אין מלך בלא עם" וכו'.

4 **והנה ע"י הברכה ממשיך ברכה והמשכה להיות גילוי אור א"ס בנפש כלל ישראל שתתחזק אמונת ה' בלבם בבחי' גילוי כאלו רואה כו'.**

והנה, באמצעות הברכה ממשיכים ברכה והמשכה, כדי שיתגלה אור אין סוף בנפש של כלל ישראל, ואמונתם בה' תתחזק בלבם בבחינת גילוי, כאילו רואה וכו'.

**אך המוקדם לברכה והמשכת השראת גילוי זה הוא המברך שהוא הוא העושה המצוה לפי שהמצות הם כלים להשראת אא"ס** [אור אין סוף] **ממש כו' ובהם ועל ידם ממשיך אא"ס** [אור אין סוף] **למטה.**

אלא שמה שקודם לברכה ולהמשכת השראת הגילוי הזה הוא האדם המברך — הוא זה שמקיים את המצווה — מפני שהמצוות הן כלים להשראת אור אין סוף ממש וכו', ובהן ובאמצעותן ממשיכים את אור אין סוף למטה.

**וזהו אשר קדשנו במצותיו. אשר מלשון דהא שהוא נתינת טעם לדבר כלומר לפי שקדשנו במצותיו.**

וזהו "אשר קדשנו במצותיו". המילה "אשר" היא במובן של "שהרי", והיא נותנת טעם לדבר; כלומר, מפני שהוא קידש אותנו במצוותיו.

**וצונו מלשון צוותא והתקשרות באוא"ס** [באור אין סוף] **ב"ה שרש המצות למעלה לכך יש לנו כח להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בברכה זו:**

"וצונו" הוא מלשון צוותא — חיבור והתקשרות עם אור אין סוף ברוך הוא, שורש המצוות למעלה; לכן יש לנו כוח להמשיך בברכה זו גילוי של אור אין סוף ברוך הוא.

5 **והנה אמרו בירושלמי** (פ"ק [פרק קמא] דברכות הלכה ח') **מטבע קצר פותח בברוך ואינו חותם בברוך ומטבע ארוך פותח בברוך וחותם בברוך.**

והנה נאמר בירושלמי (ברכות, פרק א, הלכה ח): "מטבע קצר פותח בברוך ואינו חותם בברוך ומטבע ארוך פותח בברוך וחותם בברוך".

**ולהבין זה גם להבין מהו לשון חותם והל"ל** [והוה ליה למימר] **ומסיים. הענין כי הנה נודע שיש ב' בחינו'** [בחינות] **בחי' עלמא דאתכסי' ובחי' עלמא דאתגליא.**

כדי להבין זאת, וגם להבין מדוע משתמשים בלשון "חותם" — והרי היה ראוי לומר "מסיים" — יש להקדים שכידוע יש שתי בחינות: עלמא דאתכסיא (העולם הנסתר) ועלמא דאתגליא (העולם הגלוי).

**והנה על עלמא דאתגליא נאמר** (בראשית ב) **ומשם יפרד והי'** [והיה] **לארבעה ראשים ארבעה נהרות כנגד ארבע מחנות השכינה שהיא מתלבשת בבי"ע כו'**

על העולם הגלוי נאמר (בראשית ב): "ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים" — ארבעה נהרות, כנגד ארבעת מחנות השכינה, המתלבשת בבריאה, ביצירה ובעשיה וכו'.

**ובהשתלשלות וירידות המדרגות מדריגה אחר מדריגה בהתלבשותה בע'** [בשבעים] **שרים כו' נעשה עלמא דפרודא כו' ושם יש אחיזה ויניקה לקליפות וסט"א** [וסטרא אחרא] **לינק מהקדושה כביכול.**

וכאשר המדרגות משתלשלות ויורדות, מדרגה אחר מדרגה, ובהתלבשותה בשבעים השרים וכו', נעשה עולם הפירוד וכו'; ושם יש לקליפות ולסטרא אחרא (הצד האחר) אחיזה ויניקה מן הקדושה, כביכול.

**אך אין יניקתם אלא מותרי השפע ופסולת כו' ולא מעיקר הקדושה ח"ו** [חס ושלום]

אבל יניקתם היא רק מיתרת השפע ומהפסולת וכו', ולא מעצם הקדושה, חס ושלום.

**וענין התהוות מותרי השפע ופסולת בעל' דאתגלי' היינו כי הגם שגם עלמא דאתגלי' מצד עצמה באמת אינה דבר נפרד ח"ו** [חס ושלום] **וכמ"ש** (דברים ד) **כי הוי"ה הוא האלקים כו' אלא שהוא בחי' גילוי מה שהי'** [שהיה] **בהעלם בעל' דאתכסיא**

והנה עניין התהוות יתרת השפע והפסולת בעולם הגלוי הוא כך: אף שגם העולם הגלוי, מצד עצמו, אינו באמת דבר נפרד, חס ושלום, וכמו שכתוב (דברים ד): "כי הוי' הוא האלקים" וכו', אלא הוא גילוי של מה שהיה נסתר בעולם הנסתר.

**וכמשל הולד שמצטייר בבטן הנקבה בהתחלקות עצמות וגידין כו' שהם מטפת הזכר לובן שממנו עצמות כו'.**

והדבר דומה לעובר הנוצר ברחם האישה, ובו מתהווים איברים נבדלים — עצמות וגידים וכו'; הם באים מטיפת הזכר, מן הלובן שממנו נוצרות העצמות וכו'.

**אלא שבטפת הזכר לא הי'** [היה] **התחלקות עצמות וגידין בפועל ממש רק שהי'** [שהיה] **בכח הטפה ההיא בהעלם וע"י שהייתה בבטן הנקבה ט' חדשים מצטייר בציור הולד ויוצא מהעלם אל הגילוי.**

אלא שבטיפת הזכר לא היו העצמות והגידים מובחנים בפועל ממש; הם היו טמונים בה בכוח בלבד. וכשהיא שוהה ברחם האישה תשעה חודשים, היא מקבלת את צורת העובר ויוצאת מן ההעלם אל הגילוי.

**6** **והנה כמו במשל הולד כאשר נתגדל ונגמר ציור כל האברים אזי דוחה ממנו מותרות שערות וצפרנים שזהו סימן גידול הולד שהוא בשלימות כשגמרו שערו וצפרניו כו'**

והנה, כמו במשל העובר: כאשר הוא גדל וצורת כל איבריו הושלמה, הוא דוחה ממנו עודפים — שיער וציפורניים; זהו סימן לכך שהעובר גדל והגיע לשלמות, כאשר שערו וציפורניו הושלמו וכו'.

**ובצאתו מרחם אמו דוחה פסולת יותר ע"י פתיחת נקביו כו' מה שלא הי'** [היה] **פסולת זה בטפה כי אין הולד נוצר אלא מברור שבה.**

וכשהוא יוצא מרחם אמו, הוא פולט פסולת נוספת דרך פתחי גופו וכו' — פסולת שלא הייתה בטיפה, שכן העובר נוצר רק מן החלק המזוכך שבה.

**כך עד"מ בהגלות נגלות סדר ההשתלשלות בעלמא דאתגליא מהעלם אל הגלוי ברבוי התחלקות המדרגות להיות ציור פרטי העולמות במזגם ותכונתם אזי נעשה בחי' מותרי שפע ופסולת שדוחה לחוץ**

כך גם, בדרך משל, כאשר סדר ההשתלשלות מתגלה בעולם הגלוי, מן ההעלם אל הגילוי, תוך ריבוי חלוקה למדרגות, כך שנוצרים הפרטים של העולמות, על מזגם ותכונתם, ואז נעשים עודפי שפע ופסולת, שנדחים החוצה.

**והוא מעבר השפע להיות יניקה ואחיזה לס"א** [לסטרא אחרא].

וזהו עודף השפע, [הנותן] יניקה ואחיזה לסטרא אחרא [הצד האחר].

**משא"כ בבחי' עלמא דאתכסיא שהוא בהתכללות כו' ושם חביון עזו ואין שטן ופ"ר** [ופגע רע] **ח"ו** [חס ושלום] **כו'.**

לא כך בעולם הנסתר, המצוי במצב של התכללות וכו'; שם נמצא "חביון עזו", ושם "אין שטן ופ"ר", חלילה וכו'.

7 **והנה מטבע קצר רומז לעלמא דאתכסיא שהוא בחי' טפה לבד בהתכללות בבחי' העלם ובכח ולכן הוא מטבע קצר שכולל הכל בלשון קצר**

כעת, הנוסח הקצר רומז לעולם המכוסה, שהוא בחינת טיפה בלבד, בהתכללות בבחינת העלם ובכוח; לכן זהו נוסח קצר, הכולל הכול בלשון קצרה.

**ואי"צ** [ואין צריך / ואינו צריך] **אלא לפתוח בברוך להיות ברכה והמשכה מאור א"ס ב"ה עצמו שהברכה הוא להיות השראה וגילוי מעצמות אור א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל כנ"ל.**

ואין צורך אלא לפתוח ב"ברוך", כדי שתהיה ברכה והמשכה מאור אין סוף עצמו, ברוך הוא; שכן עניינה של הברכה הוא השראה וגילוי מעצמות אור אין סוף, ברוך הוא, שאינו בגדר העולמות כלל, כפי שהוסבר לעיל.

8 **ומאחר שתמשך שם ברכה והמשכה זו היא בל תמוט עולם ועד כי אין שם יניקה לס"א** [לסטרא אחרא] **ח"ו** [חס ושלום].

ומכיוון שברכה והמשכה זו יימשכו לשם, "בל תמוט עולם ועד", שכן אין שם יניקה לסטרא אחרא, חלילה.

**אבל מטבע ארוך רומז לעלמא דאתגליא שהיא בחי' גילוי ההתהוות לפרטי פרטים בהתחלקות רבות ועצומות וכך הוא מטבע ארוך באריכות הדברי' [הדברים] בפרטי פרטיות הדברים רבים שנאמרו ונשנו בה.**

אבל הנוסח הארוך רומז לעולם הגלוי, שהוא בחינה של גילוי ההתהוות לפרטי פרטים, בהתחלקויות רבות ועצומות; וכך גם הנוסח הארוך, באריכות הדברים ובפרטי הפרטים הרבים של הדברים שנאמרו ונשנו בו.

9 **והנה בעלמא דאתגליי' אחר שמשם יפרד בבחי' התחלקות הפרטים יש יניקה לס"א [לסטרא אחרא] ח"ו [חס ושלום] וצריך להפרידם שלא יינקו מעיקר הקדושה ח"ו [חס ושלום] רק דרך מעבר השפע ממותרות ופסולת כו' לכן צ"ל ג"כ חותם בברוך.**

והנה, בעולם הגלוי, לאחר ש"שמשם יפרד" בבחינת התחלקות הפרטים, יש יניקה לסטרא אחרא (הצד האחר), חלילה; ויש להפרידם, כדי שלא יינקו מעיקר הקדושה, חלילה, אלא רק בדרך מעבר של השפע, מן המותרות והפסולת וכו'. לכן צריך להיות גם חותם ב"ברוך".

10 **וענין החותם הוא כמו לשון חותם שעל האגרת מבחוץ כדי שלא יקרא באגרת הזאת איש זר אשר אין רצונו שידע הכתוב שם.**

עניין החותם דומה לחותם שעל איגרת מבחוץ, כדי שאדם זר, שהכותב אינו רוצה שיידע מה כתוב בה, לא יקרא אותה.

**כך הוא החותם הזה מן הברכה וההמשכה אשר ימשיך עוד אחר המטבע הארוך שהמשכה זו שהיא גלוי ההעלם תהי' [תהיה] רק בבחי' הקדושה לבדה ואין לזרים אתה חלק ונחלה**

כך גם החותם הזה, על הברכה וההמשכה שממשיכים לאחר הנוסח הארוך: הוא מבטיח שהמשכה זו, שהיא גילוי ההעלם, תהיה בתחום הקדושה בלבד, ולזרים לא יהיה בה חלק ונחלה.

**וזהו ההפרש שבין פתיחת הברכה לחתימתה כי פתיחת הברכה הוא המשכת הגילוי לבד להיות ברוך ונמשך ה' אלקי ישראל מעולם עד עולם. אבל החתימה היא שתהי' [שתהיה] המשכה זו בקדושה דוקא.**

וזהו ההבדל בין פתיחת הברכה לחתימתה: פתיחת הברכה היא המשכת הגילוי בלבד, כדי ש"ברוך ונמשך ה' אלקי ישראל מעולם עד עולם"; ואילו החתימה מבטיחה שהמשכה זו תהיה דווקא בקדושה.

**הבוחר בעמו ישראל באהבה.** (מלאכי א) **ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי.** (תהלים מז) **יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב כו'.**

"הבוחר בעמו ישראל באהבה"; (מלאכי א) "ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי"; (תהלים מז) "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב" וכו'.

**ולכן נק' בלשון חותם כמו שחותמין על האגרת שלא יקרא אחר וכמו חותם ממגע זר שהוא שמירה כו'.**

לכן היא נקראת "חותם": כמו חותם על איגרת, המונע מאדם אחר לקרוא אותה, וכמו חותם המגן מפני מגעו של זר, שהוא אמצעי שמירה וכו'.

**ולכן חותמין בברוך שהיא המשכה מבחי' המקיף שהיא שמירה מלמעלה כמ"ש** (שם קכא) **ה' שמרך ה' צלך כו'**

לכן חותמים ב"ברוך", שהיא המשכה מבחינת המקיף (האור המקיף), המעניקה שמירה מלמעלה, כפי שנאמר (שם קכא) "ה' שמרך ה' צלך" וכו'.

**ולכן החותם של כללות ישראל הוא בנעילת יו"כ** [יום כפור] **שאז זוכים למעלה העליונה** (ויקרא טז) **לפני הוי"ה תטהרו למעלה מבחי' הוי"ה כו' וכמ"ש במ"א:**

לכן החותם של כללות ישראל הוא בנעילת יום הכיפורים, שאז זוכים למעלה העליונה: (ויקרא טז) "לפני הוי' תטהרו" — למעלה מבחינת הוי' וכו', וכפי שנתבאר במקום אחר.

11 **ועתה נבא לביאור ענין ב' ברכות ראשונות של נשואין שהם יוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו.**

ועתה נעבור לביאור עניינן של שתי הברכות הראשונות של הנישואין, שהן "יוצר האדם" ו"אשר יצר את האדם בצלמו".

**הראשונה פותחת בברוך ואינה חותמת והשניה פותחת בברוך וחותמת בברוך.**

הראשונה פותחת ב"ברוך" ואינה חותמת, והשנייה פותחת ב"ברוך" וחותמת ב"ברוך".

**והענין כי הנה בגמרא** (כתובות ח' א' ע"ש) **אמרו שב' יצירות הללו כנגד שתי יצירות שהי'** [שהיה] **באדה"ר** [באדם הראשון] **תחלה נברא האדם לבדו בדו פרצופין ואח"כ נסר הקב"ה את חוה כו'.**

העניין הוא שבגמרא (כתובות ח' א'; עיינו שם) נאמר ששתי היצירות הללו מקבילות לשתי היצירות שהיו באדם הראשון: תחילה נברא האדם לבדו, בדו־פרצופין, ואחר כך ניסר הקדוש ברוך הוא את חוה וכו'.

**וביאור הדבר הנה אדם וחוה רומזים לתושב"כ** [לתורה שבכתב] **ותושבע"פ** [ותורה שבעל פה] **תושב"כ** [תורה שבכתב] **בחי' אדם בחי' טפת הזכר לובן שממנו עצמות כו'**

הסבר העניין: אדם וחוה מרמזים לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה. תורה שבכתב היא בחינת אדם, בחינת טיפת הזכר, הלובן שממנו [נוצרות] העצמות וכו'.

**כי תושב"כ** [תורה שבכתב] **היא בחי' חכמה עלאה שאינה אלא בחי' טפה ונקודה שהחכמה היא בחי' ברק המבריק במוחו**

שהרי תורה שבכתב היא בחינת חכמה עילאה, שאינה אלא בחינת טיפה ונקודה; שכן חכמה היא בחינת ברק המבריק במוחו של אדם.

**שעדיין לא באה לידי אורך ורוחב ההשגה להבין ולהשיג כל דרכי החכמה בכלל ובפרט רק שהוא כברק בעלמא שמתנוצץ ומאיר במוחו כח ההשכלה**

היא עדיין לא באה לידי אורך ורוחב של השגה, כדי להבין ולהשיג את כל דרכי החכמה בכלל ובפרט; אלא היא כברק בלבד, הנוצץ ומאיר במוחו את כוח ההשכלה.

**ואינו מתגלה אלא בחי' נקודה אלא שאח"כ מתפשטת הנקודה באורך ורוחב ובאה לידי השגה ואזי נקראת בשם בינה כו'**

היא מתגלה רק כבחינת נקודה; אלא שלאחר מכן הנקודה מתפשטת באורך וברוחב ומגיעה לידי השגה, ואז היא נקראת בשם בינה וכו'.

**וכך היא בחי' תושב"כ** [תורה שבכתב] **שאין בה גילוי ההשגה שהרי ר"ע** [רבי עקיבא] **הי'** [היה] **דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות.**

וכך גם בחינת תורה שבכתב, שאין בה גילוי של השגה; שהרי רבי עקיבא היה דורש "על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות".

**שההלכות הללו אינן מבוארות ונגלות בגילוי ההשגה בקוץ ההוא רק שכל קוץ וקוץ כלול מכמה תלי תלים של ההלכות הכלולים ונעלמים בקוץ ההוא מבחי' העלם**

הלכות אלה אינן מתפרשות ונגלות בהשגה גלויה בתוך אותו קוץ; אלא כל קוץ וקוץ כולל תלי תלים של הלכות, הכלולות וטמונות בו במצב של העלם.

והרי אין בקוץ זה אלא רמז בעלמא ובחי' נקודה והקוצין הן בחי' תגין.

והרי בקוץ הזה אין אלא רמז בלבד ובחינת נקודה. והקוצים הם בחינת תגין (tagin [כתרים]).

12 וכן עד"ז בכל בחי' טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] הכל רמוזים לכמה ענינים וכמה סודות מופלאים. וכל זה הוא בתושב"כ [בתורה שבכתב] בבחי' העלם ובכח ולא בפועל וגילוי

וכך גם בכל בחינות הטעמים, הנקודות, התגין והאותיות: כולן רומזות לעניינים רבים ולסודות מופלאים רבים. וכל זה מצוי בתורה שבכתב בהעלם ובכוח, ולא בפועל ובגילוי.

וכמשל טפת הזכר הכלולה מכל הבחי' שבולד לובן שממנו עצמות וגידין וכו' שבטפה ההיא אין התחלקות העצמות וגידים כו' נגלים בפו"מ [בפועל ממש] רק שהם בהעלם ובכח.

כמו במשל טיפת הזכר, הכוללת את כל הבחינות שיש בוולד — הלובן שממנו [נוצרות] העצמות, הגידים וכו'; בטיפה זו ההבחנה בין העצמות לגידים וכו' אינה נגלית בפועל ממש, אלא הם בהעלם ובכוח בלבד.

ויציאתם מהעלם אל הגילוי הוא ע"י שהייה ט"ח [ט' חדשים] בבטן הנקבה ששם מצטייר הולד והיא מוציאתו לידי גילוי בהתחלקות האברים פרטיים נגלים.

יציאתם מן ההעלם אל הגילוי נעשית באמצעות שהות של תשעה חודשים ברחם האישה, שם העובר מקבל צורה; והיא מביאה אותו לידי גילוי, כשאיבריו הפרטיים נבדלים ונגלים.

וכך הוא עד"מ יציאת ההעלם מתושב"כ [מתורה שבכתב] שהיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] לידי גילוי הוא ע"י תושבע"פ [תורה שבעל פה] (ור"ע [ורבי עקיבא] הי' [היה] דורש כו' כי ר"ע [רבי עקיבא] הי' [היה] מקור תושבע"פ [תורה שבעל פה] כמו שאמרו סתם ספרי כו' וכולהו אליבא דר"ע [דרבי עקיבא]) שהיא בחי' חכמה תתאה.

וכך, בדרך משל, מה שהיה בהעלם בתורה שבכתב, שהיא בחינת חכמה עילאה, יוצא אל הגילוי באמצעות התורה שבעל פה (ורבי עקיבא היה דורש וכו', שכן רבי עקיבא היה המקור לתורה שבעל פה, כפי שאמרו "סתם ספרי" וכו', "וכולהו אליבא דר"ע"); התורה שבעל פה היא בחינת חכמה תתאה.

שממאמר א' שבתושב"כ [שבתורה שבכתב] כמו ענין שמירת שבת שנאמרה בתו' בכלל נעשה מסכת שלימה שהוא גילוי פרטי הלכות שבת מה הן האבות מלאכות וכיצד מתחייב בהן וכל ענייניהם בכל פרטיהן ודקדוקיהן.

שהרי מאמירה אחת בתורה שבכתב, כגון עניין שמירת השבת, שנאמר בתורה באופן כללי, נוצרה מסכת שלמה, המגלה את פרטיהן של הלכות שבת: מהן אבות המלאכה, כיצד מתחייבים עליהן, וכל ענייניהן על כל פרטיהן ודקדוקיהן.

**ולכן נקי' תושבע"פ** [תורה שבעל פה] **בשם חוה כי חוי"ה בגימטריא המילוי של הוי"ה** (שהוא עולה י"ט) **כי המילוי הוא גילוי ההעלם כמ"ש במ"א וגם חוה לשון גילוי כי תרגום ויגד וחוי. והגדה לשון המשכה שנמשך מהעלם אל הגילוי**

לכן התורה שבעל פה נקראת בשם חוה, שכן חוה עולה בגימטרייה כמניין המילוי של הוי' (שהוא 19), שהרי המילוי הוא גילוי ההעלם, כפי שנתבאר במקום אחר. גם חוה היא לשון גילוי, שהרי תרגום "ויגד" הוא "וחוי". והגדה היא לשון המשכה, שבה נמשך הדבר מן ההעלם אל הגילוי.

**וז"ש** [וזהו שכתוב] **ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי ולכאורה א"כ למה קרא שמה חוה הי'** [היה] **לו לקרא שמה חיה אלא לפי שחוה ל'** [לשון] **גילוי**

וזהו [הפירוש של] מה שכתוב: "ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי". לכאורה, אם כן, מדוע קרא לה חוה? היה עליו לקרוא לה חיה! אלא [הטעם הוא] שחוה היא לשון גילוי.

**וזהו כי היא היתה אם כל חי פי' ולכך הוציאתם מהעלם אל הגילוי כמו אם הבנים שהולד מצטייר בקרבה והיא מוציאתו מההעלם:**

וזהו "כי היא היתה אם כל חי", כלומר, לכן היא הוציאה אותם מן ההעלם אל הגילוי, כמו אם הבנים, שהולד מצטייר בקרבה והיא מביאה אותו מן ההעלם לידי גילוי.

13 **וזהו יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת פי' יום ליום בחי' תושב"כ** [תורה שבכתב] **יביע אמר אמ"ר** [אש מים רוח] **ר"ת** [ראשי תיבות] **אש מים רוח ובבחי' תושב"כ** [תורה שבכתב] **יביע כמעיין הנובע ממקורו**

וזהו [פירוש] "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת". "יום ליום" הוא בחינת תורה שבכתב; "יביע אמר" — "אמר" (omer, במשמעות אמירה) הוא ראשי תיבות של אש (esh), מים (mayim) ורוח (ruach) [אוויר]; ובבחינת תורה שבכתב הוא "יביע", כמו מעיין הנובע ממקורו,

**שהוא עדיין דבוק במקורו ומתאחד עמו לפי שתושב"כ** [שתורה שבכתב] **היא בחי' ח"ע** [חכמה עילאה] **ושם שורה ומתגלה או"ס** [אור אין סוף] **הוי"ה בחכ'** [בחכמה]

שהוא עדיין דבוק במקורו ומאוחד עמו; שכן תורה שבכתב היא בחינת חכמה עילאה, ושם אור אין סוף, הוי', שורה ומתגלה בחכמה.

**ולכן שם יביע כמעיין הנובע שנובע מן המקור ואינו הולך ומתפשט באורך ורוחב רק נביעו דחכמתא בלבד שהיא בחי' נקודה וברק המבריק**

ולכן שם [נאמר] "יביע", כמו מעיין נובע, הנובע מן המקור ואינו הולך ומתפשט לאורך ולרוחב, אלא יש בו רק נביעה של חכמה, שהיא בחינת נקודה והבזק של ברק המבריק.

**והאמ"ר** [והאש מים רוח] **שהוא ר"ת** [ראשי תיבות] **אש מים רוח כלולים ומתעלים בו בהעלם ובכח ולא בגלוי ובפו"מ** [ובפועל ממש]

והאמר, שהוא ראשי תיבות של אש, מים ורוח, כלול ומתעלה בו בהעלם ובכוח, ולא בגילוי ובפועל.

**שאין שם התחלקות בחי' אש רוח מים ממש כמו שהם אחר שנפרטו ובאו לידי גילוי רק הם בבחי' נביעו בלבד כהתכללות המעיין הנובע ממקורו ומתאחד ונכלל במקורו הוא א"ס ב"ה הוי"ה בחכ'** [בחכמה].

שכן אין שם הבחנה בין בחינות אש, רוח ומים ממש, כפי שהן לאחר שנפרטו ובאו לידי גילוי; הן מצויות רק בבחינת נביעה בלבד, כמו המעיין הנובע ממקורו, מאוחד ונכלל במקורו, שהוא אין סוף ברוך הוא, הוי' שבחכמה.

**ולילה ללילה בחי' תושבע"פ** [תורה שבעל פה] **יחוה דעת בבחי' גילוי לבאר ולפרט פרטי התחלקות ההתהוות כמו שהם בסדר ההשתלשלות במדרגות רבות ועצומות (וזהו שמשרע"ה** [שמשה רבינו עליו השלום] **למד ביום מקרא ובלילה משנה כשהי'** [כשהיה] **בהר כו'):**

"ולילה ללילה" הוא בחינת תורה שבעל פה; "יחוה דעת" — הבעת דעת בגילוי, כדי לבאר ולפרט את פרטי ההתחלקות של ההתהוות כפי שהם בסדר ההשתלשלות, במדרגות רבות ועצומות. (וזהו הטעם שמשה רבנו ע"ה למד "ביום מקרא ובלילה משנה" כשהיה בהר וכו'.)

14 **והנה ברכה ראשונה כנגד אדה"ר** [אדם הראשון] **שהיא בחי' ח"ע** [חכמה עילאה] **תושב"כ** [תורה שבכתב] **דהיינו כדי להמשיך אור א"ס בחכמה כו'**

והנה, הברכה הראשונה מקבילה לאדם הראשון, שהוא בחינת חכמה עילאה, תורה שבכתב — כלומר, כדי להמשיך את אור אין סוף בחכמה וכו'.

**ופי' יוצר כמו צר צורה עד"מ שהוא מצייר תמונת החומר. ותמונה זו היא ג"כ גילוי בערך החומר שהי'** [שהיה] **חומר פשוט כמו גוף גולמת המתכת.**

והמשמעות של "יוצר" היא כמו "צר צורה": למשל, מי שמעצב את צורתו של החומר. גם הצורה הזאת היא גילוי ביחס לחומר, שהיה חומר פשוט, כמו גוף של גוש מתכת גולמי.

15 ומראהו ומעשהו או הצורה שמציירין עליו הוא גילוי החומר שנעשה על תמונה זו דוקא

מראהו ואופן עשייתו, או הצורה שמעצבים עליו, הם גילויו של החומר שנעשה דווקא בתבנית הזאת.

והרי ציור זה אינו דבר נפרד ואין הציור נראה דבר בפ"ע [בפני עצמו] אלא שע"י הציור מתראה תבנית הכלי באופן יותר נאות מכמות שהי' [שהיה] גולמו. וגולמת הכלי עצמו הוא שנצטייר ונתגלה.

הצורה הזאת אינה דבר נפרד, והיא אינה נראית כדבר בפני עצמו; אלא באמצעות הצורה מבנה הכלי נראה באופן נאה יותר מכפי שהיה במצבו הגולמי. החומר הגולמי של הכלי עצמו הוא שעוצב והתגלה.

כך הנה בנמשל האדם שהוא תושב"כ [תורה שבכתב] הוא ג"כ בבחי' גילוי אל החומר הראשון שהוא כח ההיולי שלא נתפס בו שום גילוי

כך גם בנמשל: "אדם", שהוא התורה שבכתב, הוא גם בחינת גילוי ביחס לחומר הראשון, שהוא הכוח ההיולי (פוטנציאל של חומר חסר צורה), שבו אין שום גילוי נתפס.

שעליו נאמר (תהלים יח) ישת חשך סתרו וחומר ההיולי הוא נק' בשם אדם דבריאה וראשית הגילוי הוא בחכמה תושב"כ [תורה שבכתב] ונק' אדם דיצי' [דיצירה].

על כך נאמר (תהילים יח), "ישת חשך סתרו". החומר ההיולי נקרא בשם "אדם דבריאה", וראשית הגילוי היא בחכמה, התורה שבכתב, והיא נקראת "אדם דיצי'".

וברכה שניה נגד חוה בחי' תושבע"פ [תורה שבעל פה].

הברכה השנייה מקבילה לחוה, בחינת התורה שבעל פה.

ולכן נתוסף בה תיבת את. אשר יצר את האדם. את פי' בחי' אותיות מא' ועד תי"ו שהאותיות הן מבחי' עלמא דאתגליא כי האותיות הן גילוי השכל.

לכן נוספה בה המילה "את": "אשר יצר את האדם". "את" פירושה בחינת האותיות, מאל"ף ועד תי"ו, שכן האותיות שייכות לבחינת עלמא דאתגליא, העולם הגלוי, משום שהן גילוי של השכל.

16 והיינו גילוי חכמה תתאה שהיא בחי' גילוי לחכמה עלאה תושב"כ [תורה שבכתב] כנ"ל והוא גילוי אחר גילוי שהח"ע [שהחכמה עילאה] הוא גילוי חומר הראשון ההיולי כנ"ל.

כלומר, גילוי החכמה התחתונה, שהיא בחינת גילוי של החכמה העילאה, תורה שבכתב, כפי שהוסבר לעיל; זהו גילוי אחר גילוי, שכן החכמה העילאה היא גילוי של החומר ההיולי הקדמון, כפי שהוסבר לעיל.

**וזהו בצלמו בצלם דמות תבניתו. כי צלם לשון ציור וגלוי וכפל בצלמו בצלם. פי' גילוי אחר גילוי.**

וזהו "בצלמו בצלם דמות תבניתו". המילה "צלם" מציינת צורה וגילוי, והכפילות "בצלמו בצלם" פירושה גילוי אחר גילוי.

**גילוי הראשון להיות אור א"ס בחכמ' [בחכמה] עלאה בבחי' יביע ואח"כ גילוי חכמה תתאה והיא היא דמות תבניתו דהיינו בחי' עלמא דאתגלי' ממש.**

הגילוי הראשון הוא שאור אין סוף יהיה בחכמה העילאה בבחינת "יביע", ואחר כך [מגיע] גילוי החכמה התחתונה, והיא "דמות תבניתו", כלומר בחינת העולם הנגלה בפועל ממש.

17 **והתקין לו ממנו בנין עדי עד שבחי' עלמא דאתגלי' אע"פ [אף על פי] שרגלי' [שרגליה] יורדות כו' מ"מ איננה דבר נפרד ח"ו [חס ושלום] אלא והתקין לו ממנו בעצמו**

"והתקין לו ממנו בנין עדי עד": העולם הגלוי, אף ש"רגלי' יורדות כו'", אינו דבר נפרד ח"ו, אלא "והתקין לו ממנו בעצמו" — ממנו עצמו.

**כי גילוי חכמה תתאה הוא גילוי הארת אור א"ס ב"ה עצמה שבחכ' [שבחכמה] עלאה**

כי גילוי החכמה התתאה הוא גילוי הארת אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, שבחכמה עילאה.

**אלא לפי שבה נפרטו ונתחלקו בבחי' רבוי המדרגות בדרך פרט מה שהיו כלולים בח"ע [בחכמה עילאה] בהעלם בדרך כלל הנה האור שבה הוא מצומצם ומלובש בכמה מיני צמצומים והתלבשות שונות**

אלא שמכיוון שבה פורטו ונחלקו לריבוי מדרגות ובאופן פרטי הדברים שהיו כלולים בחכמה עילאה בהעלם ובאופן כללי, הרי שהאור שבה מצומצם ומלובש בסוגים רבים של צמצומים ובהתלבשויות שונות,

**כדי להאיר ולהתגלות בכל מדרגה ומדרגה לפי מה שהיא להיות המדרגות ההם נראים ונגלים ולא יתבטלו במציאות.**

כדי להאיר ולהתגלות בכל מדרגה ומדרגה לפי אופייה, וכדי שהמדרגות הללו ייראו ויתגלו ולא יתבטלו במציאות.

18 **וכ"כ [וכן כתב] נתצמצם האור ונתמעט עד שירד מדרגה אחר מדרגה בסתר המדרגות שהלבוש מסתיר ומכסה על האור ההוא ונעשה מקור לעלמא דפרודא להיות משם יפרד כו'.**

האור נצטמצם והתמעט במידה כה רבה, עד שירד מדרגה אחר מדרגה אל תוך הסתר המדרגות, שבו הלבוש מסתיר ומכסה את האור הזה; וכך נעשה מקור לעולם הפירוד, שממנו "משם יפרד" וכו'.

**אבל עיקר צמצום האור הוא כדי שיהיה בנין העולמות שלא יתבטלו במציאות וזהו בנין עדי עד**

אבל עיקר צמצום האור הוא כדי שיהיה בניין העולמות, כך שלא יתבטלו במציאות; וזהו "בנין עדי עד",

**דהיינו להיות לעדי עד ימלוך להיות מדת מלכותו עדי עד למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית.**

כלומר, "לעדי עד ימלוך": שמידת מלכותו תהיה לעדי עד, למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית.

19 **והיא התגלות מלכותו בבחי' א"ס ממש רק שכדי שיהי' [שיהיה] גילוי א"ס ב"ה בבחי' מלכותו הוצרך להיות בחי' בנין.**

וזוהי התגלות מלכותו בבחינת אין סוף ממש; אלא שכדי שיתגלה אין סוף ברוך הוא בבחינת מלכותו, היה צורך בבחינת בניין.

**דהיינו להיות הסתר האור וצמצומו והתלבשותו בכמה מיני לבושין עד שיאיר ויתגלה אור זה בבחי' זו דוקא.**

כלומר, הסתרת האור, צמצומו והתלבשותו בלבושים מסוגים רבים, עד שאור זה יאיר ויתגלה דווקא בבחינה זו.

**כי אור א"ס מצד עצמו כשמו כן הוא אין לו סוף כו' ולאו מכל מדות כלל כמ"ש במ"א**

כי אור אין סוף מצד עצמו הוא כשמו — אין לו סוף וכו', והוא אינו שייך כלל לאף אחת מן המדות, כפי שנתבאר במקום אחר.

**ואפי' [ואפילו] אור א"ס שבח"ע [שבחכמה עילאה] הוא בבחי' צמצום ולבוש שח"ע [שחכמה עילאה] נק' בשם לבוש לאור א"ס כו'.**

ואפילו אור אין סוף שבחכמה עילאה נתון במצב של צמצום ולבוש, שכן חכמה עילאה נקראת לבוש לאור אין סוף וכו'.

20 **וכל מה שירד האור ונתגלה גילוי אחר גילוי ירידה היא זו. ומיעוט האור והתלבשותו וירידה זו היא כדי שיאיר אור א"ס ב"ה גם במדרגות התחתונות.**

וככל שהאור ירד והתגלה, גילוי אחר גילוי, הייתה זו ירידה. התמעטות האור והתלבשותו, וכן ירידה זו, נועדו לכך שאור אין סוף ב"ה יאיר גם במדרגות התחתונות.

**כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים וא"כ תכלית המכוון מבחי' מלכותו להחיות עולמות נפרדים אינה להיות נפרד ח"ו** [חס ושלום] **רק אדרבה להיות בנין עדי עד כי והתקין לו ממנו כו' כנ"ל:**

כי הקדוש ברוך הוא נתאווה שתהיה לו דירה בתחתונים; ואם כן, התכלית של מלכותו, המחיה עולמות נפרדים, אינה שהעולמות יהיו נפרדים, חס ושלום, אלא אדרבה, שיהיה "בנין עדי עד", שהרי "והתקין לו ממנו" וכו', כפי שהוסבר לעיל.

21 **אך הנה ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **זכה נעשה לו סם חיים כו' דבזכותא תליא מילתא ואחר כוונת הלב של העוסק בתורה נאמרו הדברים**

אולם חז"ל אמרו: "זכה נעשה לו סם חיים" וכו' — שכן הדבר תלוי בזכות, והדברים נאמרו בהתאם לכוונת לבו של העוסק בתורה.

**כי לפי שעוסק בתושבע"פ** [בתורה שבעל פה] **שהיא חכמה תתאה שירדה לעלמא דפרודא ונתלבשה בדברי'** [בדברים] **גשמיי'** [גשמיים] **שהם מהע'** [מהשבעים] **שרים שנתלבשה בהם ברבוי השתלשלות המדרגות ליתן בהם כח וממשלה על הדברים הגשמיים ההם**

שכן הוא עוסק בתורה שבעל פה, שהיא חכמה תתאה [חכמה תחתונה], שירדה לעולם הפירוד והתלבשה בדברים גשמיים, שהם משבעים השרים, שבהם התלבשה בריבוי השתלשלות המדרגות, כדי לתת להם כוח ושלטון על אותם דברים גשמיים;

**והדבר הגשמי שעוסק בו שהוא תחת ממשלת השרים הוא המסתיר ומכסה על קדושת אור א"ס הנמשך מחכמה עלאה ומתלבש בחכמה תתאה לכך יכול להמשיך את האדם ולהורידו ולהפילו למטה**

והדבר הגשמי שהוא עוסק בו, הנתון תחת שלטון השרים, הוא המסתיר ומכסה על קדושת אור אין סוף, הנמשך מחכמה עילאה [חכמה עליונה] ומתלבש בחכמה תתאה; לכן הוא יכול למשוך את האדם, להורידו ולהפילו למטה,

**בל יראה גאות ה' והוד מעטה לבושו שהוא התלבשות אור א"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בחכמה תתאה בפסק הלכה הערוכה בדברים הגשמיים ההם. כי דבר ה' זו הלכה והיא חכמתו ורצונו כו'.**

כך שהוא עלול שלא לראות את גאות ה' ואת הוד מעטה לבושו ("בל יראה גאות ה'") — כלומר, את התלבשות אור אין סוף ברוך הוא, הנמשך ומתלבש בחכמה תתאה בפסק ההלכה הערוך באותם דברים גשמיים. כי "דבר ה' זו הלכה", והיא חכמתו ורצונו וכו'.

22 ולכך לא זכה ונמשך אחר עלמא דפרודא וגורם להפריד עלמא דאתגלי' היא חכמה תתאה ממקורה ושרשה היא ח"ע [חכמה עילאה] ונותן יד וממשלה להיות שליטה ואחיזה לקליפות וס"א [וסטרא אחרא]

ולכן, [אם] הוא לא זכה ונמשך אחר עולם הפירוד, הוא גורם להפריד את עולם הנגלה, שהיא חכמה תתאה, ממקורה ושורשה, שהיא חכמה עילאה; והוא נותן יד ושלטון לכך שתהיה לקליפות ולסטרא אחרא שליטה ואחיזה,

שיהי' [שיהיה] יניקתם ואחיזת' מעיקר הקדושה כו' ולא מן השמרים ופסולת אשר ניתן להם כדי חיותם מלמעלה מחכמה תתאה היא מלכותו ית' בהתלבשות' בהשרי' [בהשרים] כו'

כך שייניקתן ואחיזתן יהיו מעיקר הקדושה וכו', ולא מן השמרים והפסולת שניתנו להן מלמעלה כמקור חיותן, מחכמה תתאה, שהיא מלכותו יתברך כשהיא מתלבשת בשרים וכו',

דרך ירידת והשתלשלות המדרגות מדרגה אחר מדרגה עד שירדה בסתר המדרגות שנמשך להם חיות מעט מן השמרים והפסולת דרך יניקת שערות וצפרנים מותרי השפע כו'.

באמצעות ירידת המדרגות והשתלשלותן, מדרגה אחר מדרגה, עד שירדה במדרגות הנסתרות, וכך נמשכת אליהן מעט חיות מן השמרים והפסולת, דרך יניקת השערות והציפורניים, שהן עודפי השפע וכו'.

כי מאחר שנמשך אחר גשמית הדברים שהן מהשרים כו' ומחשיב אותם ליש ועיקר הרי מעורר כך למעלה כביכול

שהרי מאחר שהוא נמשך אחר הגשמיות של הדברים, שמקורם בשרים וכו', ומחשיב אותם למציאות ממשית ולעיקר, הוא מעורר כך גם למעלה, כביכול.

ולכך נעשה לו סם המות ממש שלוקח חיותו מהקליפות הנקרא מות ומשם נופל לו מחשבות רעות מהיכלות הקליפות וס"א [וסטרא אחרא] להחזיק א"ע [את עצמו] ליש ודבר במה שלומד כו'

ולכן התורה נעשית לו ממש "סם המות", שכן הוא מקבל את חיותו מן הקליפות, הנקראות "מות"; ומשם נופלות עליו מחשבות רעות מהיכלות הקליפות וסטרא אחרא, כדי שיחשיב את עצמו למציאות עצמאית ובעלת חשיבות בזכות מה שהוא לומד וכו'.

[ועי' [ועיין] ביומא ד' ע"ב ב' ע"פ וזאת התורה אשר שם משה זכה כו' ובזוהר ר"פ חקת בענין וזאת ועי' [ועיין] בפ' בהר דף ק"י ע"ב בענין ועשה טוב כו' ע"ש]

[ועיין ביומא 72b, על "וזאת התורה אשר שם משה": "זכה" וכו'; ובזוהר בתחילת פרשת חוקת, בעניין "וזאת"; ועיין בפרשת בהר, דף 110b, בעניין "ועשה טוב" וכו'; עיין שם.]

**וזהו האומר אין לי אלא תורה כו' שאומר אין לי לעצמי מפני שהוא בבחי' לא זכה ורוצה להיות לעצמו יש ודבר נפרד.**

וזהו "האומר אין לי אלא תורה" וכו': כלומר, הוא אומר "אין לי [אלא תורה] לעצמי", מפני שהוא בבחינת "לא זכה" ורוצה להיות לעצמו מציאות עצמאית ונפרדת.

23 **ולכן אפי' [אפילו] תורה אין לו שהתורה היא נשפעת ונמשכת במקום קדושה דוקא**

לכן "אפי' תורה אין לו", שכן התורה ניתנת ונמשכת דווקא במקום של קדושה.

**כי אין אור א"ס שורה אלא במי שבטל כו' והיינו סטרא דקדושה ולכן כל השפעת הקדושה היא ממנה ולזולתה דהיינו שאינו רוצה לעצמו**

כי אור אין סוף שורה רק על מי שבטל וכו'; וזהו צד הקדושה. לכן כל השפעת הקדושה באה ממנה ומופנית לזולת, כלומר, האדם אינו רוצה אותה לעצמו.

**משא"כ סטרא דקליפה הרי כל טיבו דעבדין לגרמייהו וכו' ולכן א' על דואג ואחיתופל דלא מסקי שמעתתא אליבא דהלכתא**

אבל לא כך בסטרא דקליפה, שהרי "כל טיבו דעבדין לגרמייהו וכו'". לכן נאמר על דואג ואחיתופל שלא הגיעו בלימודם להלכה.

**אבל בדהע"ה [בדוד המלך עליו השלום] כתי' [כתיב] וה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ [בכל מקום] והיינו לפי שהמשכת התורה היא דוקא במקום קדושה ואחר כוונת הלב של העוסק בתורה.**

אבל על דוד המלך ע"ה נאמר "וה' עמו" — והגמרא דורשת מכך שהלכה כמותו בכל מקום. הסיבה לכך היא שהתורה נמשכת דווקא במקום של קדושה, ובהתאם לכוונת הלב של מי שעוסק בתורה.

**כי כפי מה שהוא באתעדל"ת [באתערותא דלתתא]. כך מעורר למעלה שיערה עליו רוח ממרום באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] אם זכה ומדבק א"ע [את עצמו] באור א"ס הנמשך בתורה**

כי כפי מידת התעוררותו באתערותא דלתתא, כך הוא מעורר למעלה, כדי ש"שיערה עליו רוח ממרום" באתערותא דלעילא — אם זכה ודבק את עצמו באור אין סוף הנמשך בתורה,

**וכמ"ש וכל בניך למודי ה'. דהיינו שיהא לימוד הלכה זו מפני שהיא דבר ה' כו'.**

כמו שכתוב "וכל בניך למודי ה'"; כלומר, שלימוד הלכה זו יהיה מפני שהיא דבר ה' וכו'.

**אך הכח הזה להיות המשכת אור א"ס שבתורה בקדושה דוקא הוא הוא מבחי' החותם שלמעלה**

אולם הכוח להמשכת אור אין סוף שבתורה דווקא בקדושה בא מבחינת החותם שלמעלה,

**וכמ"ש חתום תורה בלימודי שפי' בלימודי להיות למודי ה' דוקא וחותם זה הוא המפריד הקליפות שלא יינקו מעיקר הקדושה ח"ו** [חס ושלום] **כנ"ל.**

כמו שכתוב "חתום תורה בלימודי"; פירוש "בלימודי" הוא שיהיו "למודי ה'" דווקא. חותם זה הוא המפריד את הקליפות, כדי שלא יינקו מעיקר הקדושה, חס ושלום, כפי שהוסבר לעיל.

**ולכן אנו חותמין בברוך שלא יהיה יניקה ואחיזה לקליפות ע"י לא זכה כי גם חותם זה באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **תליא מילתא.**

לכן אנו חותמים ב"ברוך", כדי שלא תהיה לקליפות (כוחות הטומאה) יניקה ואחיזה מכוח "לא זכה"; שכן גם חותם זה תלוי באתערותא דלתתא.

24 **והנה מבקשי ה' יבינו כל שכמו שהוא לענין תורה כך כיוצא בזה הוא לענין עבודת הלב באהוי"ר** [באהבה ויראה] **כו'.**

והנה, "מבקשי ה' יבינו כל": כשם שהדבר הוא ביחס לתורה, כך, בדומה לכך, גם ביחס לעבודת הלב, באהבה ויראה וכו'.

**כי הנה ב' בחינות יש בלב דהיינו פנימיות הלב וחיצוניותו. בחי' פנימית הלב היא התלהטות והתלהבות האהבה לה' בשמחה וטוב לבב מרוב כל**

יש בלב שתי בחינות: פנימיות הלב וחיצוניותו. בחינת פנימיות הלב היא התלהטות והתלהבות של האהבה לה', בשמחה ובטוב לבב "מרוב כל",

**שהיא שמחת הנפש האלקית המשכלת ומתבוננת באור א"ס ב"ה מקור חוצבה ושרשה שהיתה כלולה במאצילה ב"ה טרם ירידתה לעוה"ז.**

והיא שמחת הנפש האלקית, המשכילה ומתבוננת באור אין סוף, ברוך הוא, מקור מחצבתה ושורשה, שבו הייתה כלולה במאציל שלה, ברוך הוא, קודם ירידתה לעולם הזה.

25 וגם עתה כן הוא כל חפצה וכל ישעה להתענג על ה' הוא אור א"ס ב"ה ממש אהבה בתענוגים בגילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בחכמה שבנפש כח מ"ה [מה] כו'.

וגם עתה כך הוא: כל רצונה וכל ישועתה הן להתענג על ה', שהוא אור אין סוף ברוך הוא ממש — "אהבה בתענוגים", בגילוי אור אין סוף ברוך הוא בחכמה שבנפש, בכח מ"ה ["כוח מהי", כלומר היכולת לביטול עצמי] וכו'.

ואיזהו חכם הרואה את הנולד מאין כו' שאין העולם מעלים ומסתיר על אור א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל וכולא קמי' [קמיה] כלא וכאין ממש.

"ואיזהו חכם הרואה את הנולד" — מאין וכו'; שהרי העולם אינו מסתיר ומעלים את אור אין סוף ברוך הוא, שאינו בגדר עולמות כלל, ו"וכולא קמי' כלא וכאין ממש".

26 ואי לזאת תהי' [תהיה] דביקות הנפש בשרשה באלקי' חיים בהתכללות ויחוד עצום כמו שהיתה כלולה ומיוחדת טרם ירידתה וע"ז נאמר יום ליום יביע כמעיין הנובע ממקורו שמתאחד עמו

ולכן תהיה הנשמה דבקה בשורשה בה' החי, בהתכללות ובאחדות עצומה, כפי שהייתה כלולה ומיוחדת לפני ירידתה; ועל כך נאמר: "יום ליום יביע", כמעיין הנובע ממקורו ומתאחד עמו.

ומזה תהי' [תהיה] שמחת הנפש בה' עושה הוא אור א"ס ב"ה השורה ומתגלה בחכמה

ומכאן תבוא שמחת הנשמה בה', העושה אותה, שהוא אור אין סוף ברוך הוא השורה ומתגלה בחכמה.

ותהי' [ותהיה] השמחה גדולה לאלקים בהתלהבות והתלהטות הנפש מחמת קרבת ה' הטוב לה ובשמחתה לא יתערב זר ח"ו [חס ושלום] כי אין בנמצא שמחה זו כמוה וכדוגמתה בזה לעו"ז [לעומת זה] כלל.

והשמחה תהיה גדולה לה', בהתלהבות ובהתלהטות הנשמה מחמת קרבת ה', הטובה לה; "ובשמחתה לא יתערב זר", חס ושלום, שכן ב[צד שהוא] "לעו"ז" אין כלל שמחה כזאת או דומה לה.

שהיא מבחי' יחידה שבנפש שאינה מלובשת כלל בלבושי הגוף והנפש הבהמית רק שתתמלא הנפש אורה ושמחה להי' לבדו.

כי היא מבחינת יחידה שבנפש [עצם הנשמה], שאינה מלובשת כלל בלבושי הגוף והנפש הבהמית; אלא שהנשמה מתמלאת אור ושמחה להי' לבדו.

27 וזוהי מדת יום ואור כמ"ש יום ליום יביע. אבל חיצוניות הלב היא מדת לילה וחשך שיש בו העלם והסתר מלבושי הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] שמנוגה שמלבישים את הנפש.

וזוהי בחינת היום והאור, כמו שנאמר: "יום ליום יביע". אך חיצוניות הלב היא בחינת לילה וחושך, שיש בהם העלם והסתר מצד לבושי הגוף והנפש הבהמית, שמקורה בקליפת נוגה (nogah; הקליפה המאירה, התחום שבו מעורבים טוב ורע), והם מלבישים את הנפש.

וכמו שהמדות שבנפש אלקית אהוי"ר [אהבה ויראה] כו' כך הם בזה לעו"ז [לעומת זה] כי אהבה זו היא מבחי' יחודא תתאה שנראה העולם ליש כו'

וכשם שיש בנפש האלקית מדות של אהבה ויראה וכו', כך יש גם כאן מדות מקבילות, "זה לעו"ז"; שכן אהבה זו היא מבחינת יחודא תתאה, שבה העולם נראה כדבר הקיים וכו',

מחמת התלבשות אור א"ס בהשתלשלות וירידת המדרגות עד שנעשה עוה"ז הגשמי כו' ולכן צריך מלחמה ולאם מלאם יאמץ ואלמלא הקב"ה כו'

מחמת התלבשות אור אין סוף בהשתלשלות וירידת המדרגות, עד שנעשה העולם הזה הגשמי וכו'. ולכן נדרשת מלחמה: "ולאם מלאם יאמץ", ו"ואלמלא הקב"ה" וכו',

שיש בכח נפשו לעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושי' [מלבושיה / מלבושים] לפי שבאמת אינה דבר נפרד כו' רק היחוד הוא מבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] כו'

שיש בכוח נפשו לעורר את האהבה עד שתרצה להתפשט מלבושיה, שכן באמת אינה דבר נפרד וכו'; אלא שהיחוד הוא מבחינת יחודא תתאה וכו'.

(ועמ"ש ע"פ שיר השירים בענין ב' בחי' כלה משם יובן מ"ש כאן ועיין עוד מ"ש ע"פ צאנה וראנה בענין שאו ידיכם כו') וע"ז התפלל דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] יחד לבבי.

(ועיינו במה שנתבאר על שיר השירים, בעניין שתי בחינות של "כלה" (kallah; כלה רוחנית); משם יובן מה שנאמר כאן. ועיינו עוד במה שנתבאר על "צאנה וראנה", בעניין "שאו ידיכם" וכו'.) ועל כך התפלל דוד המלך ע"ה: "יחד לבבי".

כי אע"פ [אף על פי] שהם שני לבבות מדת יום ומדת לילה אינן נפרדים בעצמותן ח"ו [חס ושלום] רק מדת הלילה היא בחי' גילוי לעצמיות המדה

שהרי אף שהם שני לבבות — בחינת יום ובחינת לילה — אינם נפרדים בעצם, חס ושלום; אלא בחינת הלילה היא בחינת גילוי לעצמיות המדה,

שהיא מדת יום כדי שתבא בבחי' גילוי בפו"מ [בפועל ממש] מהעלם ומצפוני בינת הלב לידי גילוי הלב בפו"מ [בפועל ממש] שיהא הלב כלי ומשכן להשראת אהבה זו.

שהיא בחינת יום, כדי שתבוא לידי גילוי בפועל ממש: מן ההעלם ומצפוני בינת הלב אל גילוי הלב בפועל ממש, כך שהלב יהיה כלי ומשכן להשראת אהבה זו.

28 וכן אהבה עליונה הבאה מלמעלה מן השתלשלות בחי' אהבה בתענוגים מבחי' יחודא עילאה תהיה בגילוי הנפש באהבת הלב המלובשת בגוף ונפש הבהמית

כך גם האהבה העליונה, הבאה מלמעלה מן ההשתלשלות — בחינת אהבה בתענוגים, מבחינת יחודא עילאה — עתידה להתגלות בנפש, באהבת הלב המלובשת בגוף ובנפש הבהמית,

שהיא האהבה מיחודא תתאה ואין גילוי המדה דבר נפרד מעצמיות המדה רק והתקין לו ממנו כו'.

שהיא האהבה שמבחינת יחודא תתאה; וגילוי המידה אינו דבר נפרד מעצמות המידה, אלא "והתקין לו ממנו" וכו'.

אלא שא"א שתבא בחי' אהבה עליונה לידי גלוי רק ע"י מדת לילה וחשך

אלא שאי אפשר שהאהבה העליונה תבוא לידי גילוי אלא באמצעות מידת לילה וחשך.

שהוא צמצום האור והתלבשותו בירידתו מדרגה אחר מדרגה עד שקנה שם לעצמו מדת לילה ויחו"ת [ויחודא תתאה] ונראה כאלו הוא דבר נפרד לכן התפלל יחד לבבי כו'.

זהו צמצום האור והתלבשותו בירידתו מדרגה אחר מדרגה, עד שקנה לעצמו את השם "מידת לילה" ו"יחודא תתאה", והוא נראה כאילו הוא דבר נפרד. לכן התפלל: "יחד לבבי" וכו'.

29 והנה בגילוי המדות מאחר שנרא' כאלו הוא נפרד ויש שם התלבשות הגוף ונפש הבהמית שמנוגה המעלימים ומסתירים כו' לכך יש אחיזה לקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] להתאחז ולינק מעיקר הקדושה ח"ו [חס ושלום]

כעת, כאשר המידות מתגלות, מאחר שהן נראות כאילו הן נפרדות, ובתוכן יש התלבשות של הגוף והנפש הבהמית שמקורה בנוגה, המעלימים ומסתירים וכו', יש לקליפות ולסטרא אחרא אחיזה, והן יכולות להיאחז ולינוק מעיקר הקדושה, חלילה.

**ולזאת צ"ל המשכת החותם דהיינו להיות המשכה וברכה עליונה להפריד הקליפות ושלא תהיינה גילוי המדות כי אם ליחודו ג"כ וכמ"ש יחד לבבי.**

ולכן צריך להמשיך את החותם, כלומר שתהיה המשכה וברכה עליונה כדי להפריד את הקליפות, וכדי שגילוי המידות יהיה רק לשם ייחודו גם כן, כמו שכתוב: "יחד לבבי".

30 **וחות"ם אותיות תחו"ם כלומר עד פה תבא ולא תוסיף שלא תהיה תוספת חיות יותר משיעור המוגבל כו'**

והמילה "חותם" מורכבת מאותן אותיות כמו המילה "תחום"; כלומר: "עד פה תבא ולא תוסיף" — שלא תתווסף חיות מעבר למידה המוגבלת וכו',

**דהיינו שלא יוסיף האדם תת כחו וכל יגיעתו לנפשו הבהמית רק כמ"ש יגיע כפיך כו' וכמ"ש במ"א.**

כלומר, שהאדם לא יוסיף לתת את כוחו ואת כל יגיעתו לנפש הבהמית, אלא רק ככתוב "יגיע כפיך" וכו', וכפי שנתבאר במקום אחר.

**ובזה מעורר למעלה באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **שלא יומשך להם אלא מותרי שפע שערות וצפרנים כו' וכמאן דשדי בתר כתפוי כו'**

ובכך הוא מעורר למעלה, באמצעות אתערותא דלתתא (התעוררות מלמטה), שרק עודפי השפע יימשכו אליהם, בבחינת שערות וצפרניים וכו', וכמו "כמאן דשדי בתר כתפוי" וכו',

**שאינו נותן מרצונו הטוב דרך אהבה וחיבה רק כמ"ש ואת עשו שנאתי וכ"ז** [וכל זה] **באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **תליא מלתא. והכח לאתעדל"ת** [לאתערותא דלתתא] **זו שיהא תלוי בזה אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **הוא מבחי' חותם הנ"ל:**

הוא אינו נותן מרצונו הטוב, מתוך אהבה וחיבה, אלא רק ככתוב "ואת עשו שנאתי". וכל זה תלוי באתערותא דלתתא. והכוח לאתערותא דלתתא זו, שבזכותו אתערותא דלעילא (התעוררות מלמעלה) תהיה תלויה בה, נובע מבחינת החותם שנזכר לעיל.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

# על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

**המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/**

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

---

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

---

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/8/

---

מוקדש לכבוד

## מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק